

Quick-scan Flora- & Faunawet

Lieving 47 Beilen

Concept

Opdrachtgever:

Projectontwikkeling Huiskes
De heer H. Huiskes
Reutummerweg 18a
7651 KL TUBBERGEN
T 0546-622178
F 0546-621249

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Noord
Venekoterweg 54
8431 HH OOSTERWOLDE
T (0516) 52 30 62
F (0516) 52 33 16
E noord@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 3220

Opgesteld door	Gecontroleerd	Datum
T.M. Dolstra	F. Koop	08-09-2009

INHOUDSOPGAVE

1. QUICK-SCAN PLUS FLORA- & FAUNAWET ROOD VOOR ROOD	2
1.1 Aanwezigheid beschermde soorten beoordeeld	2
2. HERINRICHTINGVOORNEMEN	3
2.1 Varkensstal gesloopt ter compensatie	3
2.2 Geen toetsing van beschermde natuurgebieden	4
2.3 Flora- & Faunawet	4
3. SOORTBESCHERMING	5
3.1 Eén veldbezoek afgelegd	5
3.2 Enkele beschermde soorten aanwezig	5
3.2.1 Geen beschermde planten verwacht	5
3.2.2 Vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels te verwachten	5
3.2.3 Leefgebied algemene grondgebonden zoogdieren	6
3.2.4 Foerageergebied vleermuizen	6
3.2.5 Gebied ongeschikt voor amfibieën	7
3.2.6 Gebied ongeschikt voor reptielen	7
3.2.7 Gebied ongeschikt voor vissen	7
3.2.8 Overige beschermde soorten niet verwacht	7
4. GEEN ONTHEFFING NODIG	8
4.1 Enkele algemene, maar beschermde soorten aanwezig	8
4.2 Geen nader onderzoek naar vleermuizen nodig	8
4.3 Vogels	8
4.4 Advies: benut kansen voor natuur in de herinrichting	8
4.5 Afbakening	8

LITERATUURLIJST

BIJLAGE 1. NATUURWETGEVING

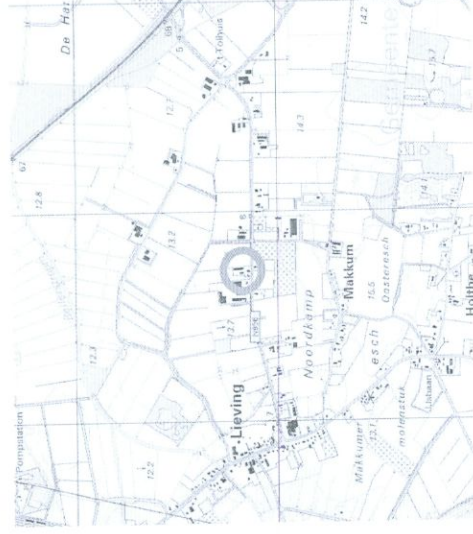
1.

1. QUICK-SCAN PLUS FLORA- & FAUNAWET ROOD VOOR ROOD

1.1 Aanwezigheid beschermde soorten beoordeeld

In verband met het voornemen tot het herinrichten van het bouwblok gelegen aan de Lieveing 66 te Beilen (Dr.) heeft Eelerwoude, in opdracht van Projectontwikkeling Huiskes, een quick-scan in het kader van de Flora- en faunawet en een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd ten behoeve van de rood voor rood regeling. Door gebrek aan kubieke meters op de locatie is gekeken in de directe omgeving of er meer kubieke meters vrij te maken zijn om de beoogde ontwikkeling doorgang te laten vinden. Deze kubieke meters zijn gevonden op het adres Lieveing 47 te Beilen. Eelerwoude B.V. heeft in opdracht van de heer H. Huiskes op het adres Lieveing 47 te Beilen een quick-scan plus in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd. Op 25 augustus 2009 is een oriënterend veldbezoek uitgevoerd met een aanvulling gericht op vleermuizen. Doel van dit veldbezoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige habitat en de daar voorkomende beschermde dier- en plantensoorten. Op basis van de resultaten van dit veldbezoek en de bij Eelerwoude aanwezige gegevens uit verspreidingsatlassen, worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen op beschermde soorten en de eventueel noodzakelijk te nemen vervolgstappen. Voor deze quick-scan is een soortgericht onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

De ligging van de locatie is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging plangebied (paarse omlining) aan de rand van de woonkern Lieveing (bron: Topografische atlas 1:25.000)

2. HERINRICHTINGVOORNEMEN

2.1 Varkensstal gesloopt ter compensatie

Het plangebied is gelegen aan de oostkant van de woonkern Lieveing, oostelijk van Beilen. In de huidige situatie heeft het plangebied, circa 800 vierkante meter groot, een gebruiksfunctie als voormalige varkensstal (leegstaand). Daarnaast zijn de eerste meters meteen langs de stal on-derzocht. Langs het plangebied (weilandzijde) is opgaande beplanting aanwezig in de vorm van een coniferen haag en enige heesters. Aan de andere kant van de stal is verharding aanwezig. Er zijn binnen het plangebied geen waterhoudende watergangen aanwezig. Door de huidige leegstand van de stal, vertoont de stal en direct aangrenzend erf achterstallig onderhoud.

Aan de oost- en noordkant van het plangebied bevindt zich weiland. Aan de zuidkant van het plangebied bevinden zich een erf, woonboerderij en de straat Lieveing. Aan de overzijde van de Lieveing (zuidzijde) bevinden zich o.a. weilanden en enige bebouwing.

Het plangebied zal worden heringericht. De varkensstal wordt gesloopt, waarna het terrein wordt heringericht als weiland of als kleine natuur. Ten behoeve van de herinrichting worden mogelijk enige bomen (coniferen) verwijderd.

In deze rapportage worden de resultaten van het flora- en faunaonderzoek beschreven.

Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Foto 1. Overzicht plangebied (vanaf de weg gezien)

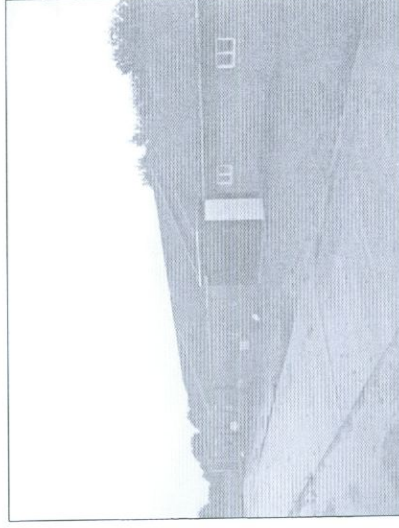

Foto 2. Overzicht plangebied (varkensstallen)

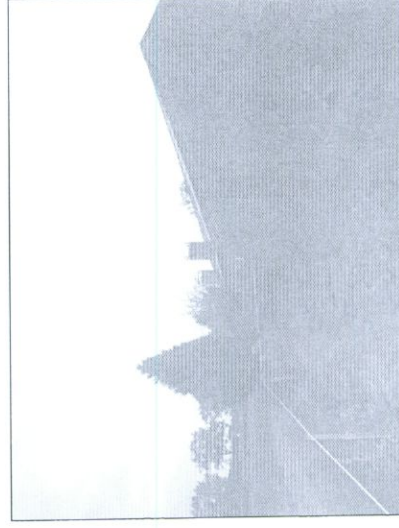

Foto 3. Varkensschuur aan de achterkant

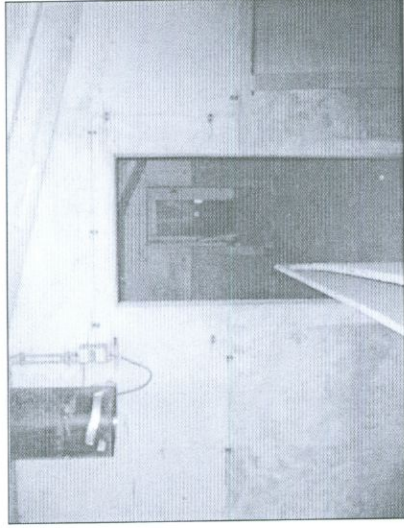

Foto 4. Binnenzijde te slopen varkensstallen

2.2 Geen toetsing van beschermde natuurgebieden

Het plangebied ligt op circa 7 kilometer vanaf het dichtstbij gelegen Natura 2000 gebied. Dit betreft het Mantingerbos (Habitatrichtlijngebied). Tussen het plangebied en het Natura 2000 gebied zijn onder andere autowegen, bebouwing en bossen gelegen. Doordat tussen het plangebied en het Natura 2000 gebied reeds grote versturende factoren aanwezig zijn en de herinrichting van het plangebied geen vergroting van deze verstoring veroorzaakt, is toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 niet nodig.

Het dichtstbijzijnde gebied dat valt onder de EHS (Ecologische Hoofdstructuur) ligt op een afstand van circa 2 kilometer vanaf het plangebied. Het Scharreveld maakt o.a. deel uit van de EHS. Dit gebied kenmerkt zich door bos, heide, open water en kleinschalig weiland. In gebieden die onder de EHS vallen heeft natuur doorgaans voorrang op economische ontwikkelingen.

2.3 Flora- & Faunawet

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'volgende zorg' in acht moet nemen voor alle in

het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst
3. tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het verstoren van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaar rond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het gaat om de volgende soorten: boomvalk, buizerd, gierwaluw, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlage.

3. SOORTBESCHERMING

3.1 Eén veldbezoek afgelegd

Het veldbezoek is uitgevoerd op 25 augustus 2009. Dit veldbezoek heeft in de namiddag plaatsgevonden. Aansluitend is er een vleermuisinventarisatie aan het begin van de avond uitgevoerd. Het veldbezoek is erop gericht om te beoordelen of het plangebied geschikte biotopen bevat voor beschermde dier- en plantensoorten. Hiervoor is het plangebied en de nabij omgeving hiervan onderzocht op potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten.

Naast de informatie die verkregen is door middel van het veldbezoek, is gebruik gemaakt van vrij opvraagbare gegevens van het Natuurloket. Verder is van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen e.d.) gebruik gemaakt. Er zijn geen gegevens aangekocht van bijvoorbeeld PGO's (Particuliere Gegevensverzamelende Organisaties).

3.2 Enkele beschermde soorten aanwezig

3.2.1 Geen beschermde planten verwacht

Het plangebied is gelegen in kilometerhok 232-541. Uit gegevens van het Natuurloket (1975-1990) blijkt, dat het kilometerhok niet is onderzocht op vaatplanten. Uit verspreidingsgegevens zoals vermeld in de Atlas van de Drentse Flora blijkt dat in het verleden beschermde soorten en enkele Rode Lijst soorten aangetroffen binnen het uurhok, waarbinnen het plangebied ligt.

Verspreidingsgegevens vermelden voor het kilometerhok (1x1km) waarbinnen het plangebied is gelegen waarnemingen van beschermde en Rode Lijst soorten waaronder gewone dotterbloem (tabel 1).

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied algemene vegetaties aangetroffen. Groendeels bestaat het plangebied uit opgaande coniferen. De struiklaag bestaat uit enkele sier-

heesters. De kruidlaag bestaat uit algemene ruigtekruiden, waaronder witbol, ridderzuring en grote brandnetel. Tussen de verharding is vrijwel geen vegetatie aanwezig.

Beschermde plantensoorten zijn binnen het plangebied niet aangetroffen tijdens het veldbezoek en worden gezien het ontbreken van hiervoor geschikte groeiplaatsen evenmin verwacht.

3.2.2 Vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels te verwachten

Uit gegevens van het Natuurloket (1996-2007) blijkt dat het kilometerhok 232-541 niet is onderzocht op broedvogels. Het kilometerhok is daarnaast ook niet onderzocht op watervogels.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied enkele algemene vogelsoorten foeragerend en territorium indicierend aangetroffen. Dit betroffen de soorten huismus en witte kwikstaart. Het plangebied geeft beperkt broedgelegenheid aan soorten als huismus en spreeuw. Ten tijde van het veldbezoek zijn er geen aanwijzingen gevonden dat er broedgevallen van deze soorten aanwezig zijn binnen het plangebied. Vaste broedplaatsen die jaar rond worden gebruikt (zie kader op volgende pagina) zijn binnen het plangebied niet aangetroffen. Het plangebied biedt ook geen mogelijkheden voor uilen als verblijfplaats.

Nesten van de volgende soorten worden, mits niet definitief verlaten, aangemerkt als jaarond beschermde voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendief en zwarte wouw. Voor aantasting van deze nest-/rustplaatsen of de functionele omgeving hiervan (bijvoorbeeld het bijbehorende foerageergebied) kan per oktober 2009 geen ontheffing meer worden verkregen voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en geen ontheffing voor de zogenaamde 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor 'het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Dit betekent dat vóór het uitvoeren van de ingreep, maatregelen moeten worden getroffen om de functionaliteit van de nest-en/of rustplaats te waarborgen.

3.2.3 Leefgebied algemene grondgebonden zoogdieren

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt dat het kilometerhok 232-541 niet is onderzocht op zoogdieren

Uit verspreidingsgegevens van de Zoogdiervereniging blijkt dat binnen het uurhok (5x5 km.), waarbinnen het plangebied ligt in de periode vóór 1998 de waterspitsmuis (tabel 3) is aangetroffen. Recentelijk is de steenmarter (tabel 2) eveneens nabij het plangebied vastgesteld.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele bewonings-
sporen aangetroffen die er op duiden dat het
plangebied wordt gebruikt door diverse (spits-)
muizen.

Soorten als kleine marterachtigen, mol en egel kunnen in beperkte mate gebruik maken van het plangebied en de directe omgeving daarvan als leef- en foeragegebied. Er zijn geen soorten aangetroffen die kunnen duiden op het gebruik van het plangebied door een beschermde soort als steenmarter.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteit kan een strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoort zoals de waterspitsmuis uitgesloten worden binnen het plangebied. Geschikte watergangen voor de waterspitsmuis ontbreken binnen het plangebied.

3.2.4 Foeragegebied vleermuizen

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt dat het kilometerhok 232-541 niet is onderzocht op vleermuizen. Uit de Atlas van de

Nederlandse vleemuizen (1986-1993) blijkt dat er vleemuizen zijn vastgesteld in uurhok 17-23, waarbinnen het plangebied ligt. In dit uurhok zijn de soorten waterveleermuis, meer-veleermuis, laatvlieger en gewone dwergveleermuis aangetroffen.

Binnen het plangebied zijn gebouwen aanwezig, die worden gesloopt. Dit betreffen varkensstallen van steen zonder spouw en met dakbeschot. Inspectie van de varkensstallen wees uit dat alle naden en kieren vol spinrag of vuil zitten, wat een aanwijzing is voor het afwezig zijn van vleermuizen in de varkensstallen. Opgaande bomen die worden verwijderd ten behoeve van het herinrichtingsvoornemen herbergen geen mogelijkheden aan vleermuizen als verblijfplaats. Het gaat veelal om coniferen, die worden verwijderd. Populaties en individuen van vleermuizen zijn niet te verwachten in deze naaldboomsoorten, omdat er geen naaldhoutminnende soorten in Noord-Nederland voorkomen. De overige te verwijderen bomen en struiken hebben een dusdanig kleine omvang, dat die geen mogelijkheden bieden als verblijfplaats aan vleermuizen. Er zijn geen voor vleermuizen potentieel geschikte verblijfplaatsen aanwezig binnen het plangebied.

Het veldbezoek is tegen de avond uitgevoerd, waardoor er aansluitend meteen een indruk is gemaakt van het gebruik van het plangebied door vleemuizen. Tijdens deze aanvullende vleemuisinventarisatie zijn enkele foeragerende gewone dwergvleemuizen, een ruige dwergvleermuis en enkele laatvliegers aan de randen van en binnen het plangebied waargenomen langs aanwezige beplantingen. Geen van de waargenomen vleemuizen toonde binding met de te slopen gebouwen. Een baltsend mannetje van de gewone dwergvleermuis was soms nabij de varkensstallen aan het jagen/baltsen. Echter dit diert leek meer binding te hebben met de te behouden woonboerderij, dan met de te slopen varkensstallen.

Vleermuizen ondervinden geen nadelige effecten door het herinrichtingvoornemen, omdat er geen geschikte verblijfplaatsen zijn te verwachten in de te slopen panden. Voor foeragerende vleermuizen blijft het op kleine schaal aanwezige foerageergebied gehand-

haafd na realisatie van het herinrichtingvoornemen. De opgaande beplanting binnen het plangebied wordt gekapt. Kap van de coniferen heeft geen nadelig effect op aangetroffen vleermuizen, omdat deze niet worden gebruikt door vleermuizen als jachtbiotoop. Er is geen toename van verlichting te verwachten in het plangebied, omdat het eindresultaat van het herinrichtingvoornemen uitbreiding van het weiland of realisatie van een klein stukje natuurgrond is. Nadelige effecten op vleermuizen zijn hierdoor zijn niet te verwachten.

3.2.5 Gebied ongeschikt voor amfibieën

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt dat het kilometerhok 232-541 matig is on-derzocht op amfibieën. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingenoverzicht 2006 blijkt dat er in het uurhok 17-23 vier tabel 1-soorten zijn aangetroffen. Het gaat hier om de kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en het groene kikker 'complex'.

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor amfibieën als voortplantingsgebied en landhabitat. Er zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën aangetroffen in het plangebied.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwali-teiten worden strikt beschermde amfibiesoorten zoals de heikikker binnen het plangebied niet verwacht. Het herinrichtingvoornemen heeft geen nadelig effect op individuen van amfibie-en.

3.2.6 Gebied ongeschikt voor reptielen

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt dat het kilometerhok 223-541 slecht is on-derzocht op reptielen. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingoverzicht 2006 blijkt dat er geen reptielen zijn aangetroffen binnen uur-hok 17-51.

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor reptielen als leefgebied en voortplantingsge-bied. Er bevinden zich in het plangebied geen omstandigheden (bijv. mestvaalt) die geschikt zouden kunnen zijn als voortplantingsbiotoop van reptielen. Migratieroutes voor reptielen om in het plangebied te komen zijn afwezig evenals geschikt jachtbiotoop.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwa-liteiten worden geen beschermde reptielsoor-ten binnen het plangebied verwacht. Het plangebied is ongeschikt voor reptielen.

3.2.7 Gebied ongeschikt voor vissen

Binnen het plangebied zijn geen watergangen aanwezig. Het plangebied biedt hierdoor geen mogelijkheden voor (beschermde) vissen als leefgebied en voortplantingsplek.

3.2.8 Overige beschermde soorten niet verwacht

Uit gegevens van het Natuurloket (1993-2008) blijkt dat het kilometerhok 223-541 met uit-zondering van de dagvlinders niet is onder-zocht op overige soortgroepen. De dagvlin-ders zijn redelijk onderzocht, waarbij 1 Rode Lijstsoort is vast gesteld. Libellen en sprink-hanen zijn niet onderzocht. Beschermde of Rode Lijst soorten worden niet vermeld.

Uit verspreidingsgegevens zoals vermeld in 'De Dagvlinders van Nederland' en op vlin-dernet zijn na 1995 geen Rode Lijst soorten en beschermde soorten in de nabijheid van het plangebied waargenomen.

Op libellennet worden eveneens geen Rode Lijst soorten en beschermde soorten vermeld voor het uurhok waarbinnen het plangebied ligt.

Tijdens het veldbezoek zijn enige algemene diersoorten uit de overige soortgroepen aan-getroffen. Dit betroffen enkele soorten uit de groepen van geleedpotigen en dagvlinders. Zeldzame, beschermde of Rode Lijstsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek.

De overige in de Flora- en faunawet opgeno-men (strikt beschermde) soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan spe-cifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laag-veen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervuld.

4.

4. GEEN ONTHEFFING NODIG

4.1 Enkele algemene, maar beschermde soorten aanwezig

Naar aanleiding van deze quick-scan flora- en faunawet wordt geconcludeerd dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van een aantal beschermde soorten. Door het herinrichtingvoornemen wordt het leefgebied en mogelijk verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende tabel 1-soorten verstoord of vernietigd. Negatieve effecten op populaties van deze algemene soorten worden niet verwacht. Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen en ingrepen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.

Men dient bij de ruimtelijke ontwikkeling de zorgplicht in acht te nemen (zie bijlage 1).

4.2 Geen nader onderzoek naar vleermuizen nodig

Vleermuizen maken beperkt gebruik van de directe omgeving van het plangebied als foerageergebied. Het foerageergebied wordt behouden. Er worden geen verblijfplaatsen vernietigd door het herinrichtingvoornemen. De herinrichtingwerkzaamheden zullen overdag plaats vinden, waardoor er geen (licht)-verstoring richting de groep van vleermuizen plaats vindt. Er wordt geen verlichting aangebracht in het herinrichtingvoornemen. Negatieve effecten op vleermuizen vinden niet plaats door het herinrichtingvoornemen.

Een nader onderzoek naar vleermuizen is niet nodig.

4.3 Vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en Faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit

dat verstorende werkzaamheden zoals het afbreken van de varkensstallen alleen buiten het broed-/voortplantingsseizoen (dat i.v.m. de aanwezigheid van potentiële broedvogels, zoals spreuuw en huismus loopt van half maart tot medio juli) uitgevoerd mogen worden. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is voor vogels geen ontheffing noodzakelijk (LNV verleend zelden tot nooit een ontheffing voor het verstoren van broedende vogels). Indien de werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen beginnen en constant doorgaan tijdens het broedseizoen, heeft er evenmin ontheffing te worden aangevraagd.

4.4 Advies; benut kansen voor natuur in de herinrichting

Met de volgende maatregelen kan op een simpele wijze het leefgebied van de aanwezig soorten met de herinrichting van het gebied worden versterkt of verbeterd. Deze maatregelen zijn echter niet noodzakelijk/vereist vanuit de natuurwetgeving.

Door in het herinrichtingvoornemen groenelementen met o.a. besheesters aan te planten of te versterken, worden beplantingen aantrekkelijker gemaakt voor de verschillende vogelsoorten, vleermuizen en insecten als dagvlinders.

4.5 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUURLIJST

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Mennema, J., et al, 1980, *Atlas van de Nederlandse Flora, deel 1, 2 & 3*, Uitgeverij Kosmos, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

RAVON, 2007, nr. 27 jaargang 9 nummer 3, *Waarnemingsoverzicht 2006*, Drukkerij HPC, Arnhem

Gebruikte websites

www.minlnv.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.vzz.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.natuurloket.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

BIJLAGE 1. NATUURWETGEVING

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreguleering (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortentapgraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingcomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Nesten van de volgende soorten worden, mits niet definitief verlaten, aangemerkt als jaarrond beschermde voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaats: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw. Voor aantasting van deze nest-/rustplaatsen of de functionele omgeving hiervan (bijvoorbeeld het bijbehorende foerageergebied) kan per oktober 2009 geen ontheffing meer worden verkregen voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en geen ontheffing voor de zogenaamde 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. Dit betekent dat vóór het uitvoeren van de ingreep, maatregelen moeten worden getroffen om de functionaliteit van de nest- en/of rustplaats te waarborgen.